

41. znanstveni skup PAZINSKI MEMORIJAL

Istaknute ličnosti iz života Istre u 20. stoljeću III.

Pazin, 2. listopada 2015.

U organizaciji Katedre Čakavskog sabora za povijest Istre Pazin održan je 2. listopada 2015. u Spomen-domu u Pazinu *41. znanstveni skup Pazinski memorijal* na temu »Istaknute ličnosti iz života Istre u 20. stoljeću III«. Na početku samog otvaranja skupa pozdravnu riječ u ime organizatora uputio je predsjednik Katedre Čakavskog sabora za povijest Istre Pazin prof. Galijano Labinjan, u ime Grada Pazina sve je prisutne pozdravio predstojnik Ureda Grada Pazina gosp. Zoran Sloković, a zatim je uslijedio pozdravni govor novoizabranog predsjednika Čakavskog sabora prof. dr. sc. Roberta Matijašića.

Prvi je dio skupa otvoren obljetničkim temama. Radno su predsjedništvo činili Josip Šiklić, Elvis Orbančić i Vinko Stihović. Prvo izlaganje, na temu »45 godina pazinske Katedre Čakavskog sabora«, održao je Josip Šiklić, organizator Pazinskog memorijala. U radu su prikazani povijesni tijek, obveze te dužnosti Katedre od njena osnivanja do danas. Posebno je istaknuta organizacija niza znanstvenih skupova koji su okupljali i okupljaju znanstvenike iz svih sfera društvenih, humanističkih te ostalih grana znanosti. Sedamdeset se godina nakon završetka Drugoga svjetskog rata Darko Dukovski s temom »Istra 1945. godine« dotaknuo događaja u kojima se našla Istra na kraju rata podjelom na Zonu A i Zonu B. Davor Mandić u svom se izlaganju »Londonski ugovor 1915. godine« dotaknuo sporazuma između Antante (Velika Britanija, Rusija, Francuska) te srpskih i talijanskih zahtjeva po pitanju granica. Podsjetio je kako je tim sporazumom velik dio istočnog Jadrana pripao Talijanima, istaknuvši kako se ugovor nije u cijelosti ostvario zbog Sjedinjenih Američkih Država i njihove ustrajnosti da narod ima pravo na samoodređenje.

S obzirom da zbog spriječenosti Miroslav Bertoša nije održao svoje predavanje na temu »Povjesničar Camillo De Franceschi između zanosa Ottocenta i stvarnosti XX. stoljeća«, uslijedilo je izlaganje »Miljenko Benčić – od partizana do direktora«. Predavač Milan Rakovac u svom je izlaganju istaknuo ulogu gosp. Benčića od druge polovine šezdesetih do osamdesetih godina 20. stoljeća, naglasivši da je od Pazina stvorio pravi industrijski grad, nakon Pule i Kopra tada industrijski najrazvijenijih.

Tullio Vorano govorio je na temu »Giovanni – Ivan Pipan i druge aktivnosti istaknute ličnosti labinske zbilje 20. stoljeća«. Osvrnuo se na Pipanovo zalaganje za bolji položaj labinskih rudara, među kojima je bio omiljen. Potom je govorio o nastavku njegova sindikalnog rada u Chicagu gdje su ga plaćene ubojice usmratile zbog njegova beskompromisnog zalaganja u sindikatu pekarskih proizvoda.

Zbog spriječenosti dolaska Borisa Domagoja Biletića, njegovo je izlaganje na temu »Tugomil Ujčić – svestrani svjedok vremena« pročitao Josip Šiklić. Taj je poznati pazinski pjesnik, publicist i profesor, unatoč odlasku iz svog rodnog zavičaja, kao svestran i neumoran predavač obilježio svoj zavičaj (Pazin) pisanjem pjesama te životnim zalaganjem

za svoje ideale i ljubav prema svom zavičaju u koji se vratio završetkom Drugog svjetskog rata.

Usljedio je predavanje Vladimira Pernića na temu »Renato Pernić – putnik Istrom«, opisavši ga kao svestranog ljubitelja istarske glazbe čijim je trudom i zalaganjem popisan velik broj istarskih narodnih pjesama, oživljena je svirka na starim istarskim glazbalima popraćena narodnim plesovima, započeta su, a još se i danas održavaju, razna glazbena događanja i susreti po Istri.

O biografiji sportaša svjetske slave Mati Teu Parlovu govorio je Robert Matteoni, istaknuvši kako je unatoč svjetskim sportskim uspjesima, u kojima je od održanih 310 mečeva poražen samo 13 puta, veliki boksač uvijek ostao jednostavnim čovjekom.

Nakon stanke predstavljen je zbornik *Dr. Juraj Dobrila i stoljeće Krasne zemlje*. O knjizi su govorili Slaven Bertosa, kao jedan od recenzenata, Robert Matijašić te Josip Šiklić u ime Uredništva.

U drugom dijelu skupa, ispričavši odsutnost Stipana Trogrlića, izlaganje je naslovljeno »Josip Ujčić, beogradski nadbiskup – mirotvorac u nemirnim vremenima« u njegovo ime pročitao Elvis Orbanić. Ujčić je, rodnom Staropazinac, između ostalog, obnašao funkciju rektora-ekonoma u Augustineumu, bio je profesor moralne teologije te predsjednik Biskupske konferencije Jugoslavije. Zauzimao se za uređenje odnosa između Crkve i države, a sudjelovao je u pripremama i radu Drugoga vatikanskog koncila. Mirela Mrak izložila je temu »Nadbiskup Josip Pavlišić«. U svom je izlaganju biografske podatke upotpunila Pavlišićevim sjećanjima i sjećanjima njegove obitelji, opisavši ga kao velikog graditelja i obnovitelja duhovnog i graditeljskog života.

Marijan Jelenić u izlaganju »Giuseppe del Ton, latinist Svete stolice« opisuje službu svećenika Porečke i Pulske biskupije u Vatikanu. Bio je vrstan poznavatelj klasičnih jezika državnog tajništva Svete stolice te je poznat kao prevoditelj papinskih bula na službeni latinski jezik. Ovaj skromni Vodnjanac poznat je, između ostalog, po svojim izrekama: »Ljubav je čežnja za boljim« i »Škola se nikada neće reformirati dok učitelji ne budu pozitivne ličnosti«.

Usljedio je izlaganje Branislava Ostojića na temu »Župnik Šime Červar, uloga i značaj«. Ostojić je u svom izlaganju naglasio značajnu ulogu župnika Červara kao jednog od zaslužnih osoba za buđenje hrvatske nacionalne svijesti kod istarskog naroda. Bio je i jedan od zastupnika u Istarskom saboru u Poreču.

Elvis Orbanić održao je predavanje na temu »Primo Rovis: gospodarstvenik i dobrotvor«. Rođeni se Žminjac zbog neimaštine još u djetinjstvu zavjetovao da će postati trgovcem kave. Jedan je od najuspješnijih industrijalaca u industriji prerade kave te tvorca poznate marke *Cremcaffe*. Ostat će zapamćen po svom humanitarnom radu, posebno vrijednim donacijama Općoj bolnici Pula, kao i prema ljubavi prema svom rodnom Žminju.

Sljedeće predavanje, »Franjo Nefat – pulski gradonačelnik i jedan od potpisnika Pazinske deklaracije«, održao je Filip Zoričić. Zoričić se osvrnuo na izbore u Puli 1945. godine te je istaknuo kako je tada u Puli djelovao antifašistički pokret u kojem su vladale dvije

fronte, jedna za priključenje Italiji, a druga za priključenje Jugoslaviji. Francesco Nefat bio je jedan od potpisnika Pazinske deklaracije koju je sastavio mons. Božo Milanović za Parišku mirovnu konferenciju 1947. godine. Nakon dogovora o pripadanju Zone B i dijela Zone A (u kojoj se nalazila Pula) Jugoslaviji 1947. godine, Franjo Nefat izabran je za predsjednika Narodnog odbora grada Pule, na čijem će čelu ostati sljedećih sedam godina, odnosno do 1954. godine.

Posljednje je predavanje održao Ivan Žagar na temu: »Paul Kupelwieser i turistička modernizacija južne Istre (1894. – 1919.)«. Austrijski je poduzetnik 1843. godine kupio zapušteno i tada malarično otočje Brijuni. Doveo je i poznatog njemačkog bakteriologa Roberta Kocha koji je eliminirao malariju s otoka. U cilju stvaranja kulturnog središta, uredio je pristanište, sagradio pet hotela, bazen s grijanom morskom vodom te su Brijuni postali cijenjenom turističkom destinacijom. Naglasio je kako je upravo Kupelwieser zaslužan za današnji izgled Brijuna.

41. znanstveni skup Pazinski memorijal na temu »Istaknute ličnosti iz života Istre u 20. stoljeću III« završio je raspravom izlagača i ostalih sudionika skupa.

Mirela Mrak